

ТЕМА 7

ВІДДАНІСТЬ БАТЬКІВЩИНІ

МОЛИТВА ЗА БАТЬКІВЩИНУ

Боже Великий, Боже Всесильний! Ми, грішні діти Твої, у покорі сердець наших приходимо до Тебе і схиляємо голови наші. Отче! Прости провини наші та провини батьків, дідів і прадідів наших. Прийми нині, благаємо Тебе, щиру молитву нашу і подяку нашу за безмежне милосердя Твоє до нас.

Вислухай наші молитви і прийми благання сердець наших. Благослови нашу Батьківщину Україну, Перемогу, долю та щастя їй дай. Премилосердний Господи, усім, хто вдається до Тебе з благанням, милість Твою подай. Благаємо Тебе, Боже, за воїнів, владу, волонтерів, лікарів, братів і сестер наших, за вдовиць, за сиріт, за калік і немічних, і за тих, хто Твого милосердя та допомоги Твоєї потребують.

З'єднай нас усіх в єдину велику Христову сім'ю, щоб усі люди, як брати, славили величне ім'я Твоє завжди, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

- Які слова молитви вас найбільше вразили? Чому?
- Які б слова ви хотіли додати до тексту молитви?
- Запропонуйте свій варіант молитви за Батьківщину.

Золотий вірш уроку:

«Блаженний народ, у якого Бог є Господом»

(Пс.32:12).

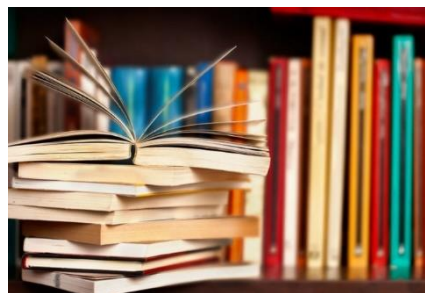
Прочитавши золотий вірш, поміркуйте, за що і як Бог може нагороджувати народи.

На уроці дізнаєтесь:

1. Що любов до Батьківщини – одна з важливих християнських цінностей, обов'язок християнина.
2. Про сутність патріотизму.
3. Що любов до Батьківщини впливає з любові до батьків.
4. Про прояви любові до Батьківщини.

Скарбничка мудрості

Ознайомтеся з поняттями й термінами уроку. Як ви їх розумієте? Запам'ятайте їхнє значення.

Батьківщина – країна, що належить певному народові; місце народження і життя людини; вужче – рідний край, місце народження тієї чи іншої людини.

Мала батьківщина – це рідний дім, місто чи село, де ми проводимо дитинство, виростаємо і навчаємося, це наші рідні і друзі.

Патріотизм – почуття, в основі якого лежить любов до духовних, культурних і матеріальних цінностей своєї Батьківщини; готовність пожертвувати своїми інтересами заради неї та стати на її захист у разі необхідності.

Божі дари – усе, що Бог дає людині; благодатні прояви Святого Духа у людей.

Пізнавальний текст

Прочитайте тексти і поміркуйте над ними.

1. Ростемо патріотами – захисниками рідної землі

Святий апостол Павло, якого називають «учителем любові до Батьківщини», услід за Христом пояснив, що у вертикальному вимірі всі народи стоять перед обличчям Бога. Місія Христа – об'єднати всіх у один народ Божий. Існує і горизонтальний вимір – наші стосунки з земною Батьківщиною. Любов до неї Церква Христова визнає обов'язком.

Отже, дорога до Небесної батьківщини проходить через земну Батьківщину. Любов до неї впливає з четвертої Божої Заповіді: «Шануй батька і матір своїх». Батьківщина – «земля батьків» (грец. πατρίς, лат. patria), звідки і поняття патріотизму. Християни покликані любити рідну землю.

«Християнин має любити всіх людей. Однак це зовсім не перешкоджує йому найпершою любов'ю любити свою родину і свою Батьківщину», – казав

митрополит Андрей Шептицький. Зі Святого Письма дізнаємося, що поняття «народ» тісно пов'язане з поняттям «сім'я» (Авраам народив Ісаака, Ісаак – Якова, останній став батьком 12 ізраїльських колін). Тому народ – це велика родина, яку має любити та захищати справжній громадянин.

Історія християнства свідчить, що служіння Богові та служіння Вітчизні пов'язані. Коли Ісуса зі спокусою запитали фарисеї, чи давати їм податок кесареві, Христос сказав: «Богові – Боже, а кесареві – кесареве». Тобто ми маємо служити однаково Богові, народові та державі. Повинні бути їй корисним: примножувати духовне і матеріальне багатство. Справжній патріотизм є дієвим: сприяє збереженню та розвитку національної культури й самосвідомості.

Рідна Батьківщина – найкраще місце для реалізації покликання. «Де народився, там і згодився», – наголошує на значущості місця народження українське прислів'я. Той, хто залишається вірним своїм корінням, зберігає свою індивідуальність. Виїзд за кордон на заробітки чи на науку не є поганим. Якщо людина в своїй державі не може забезпечити собі гідного життя, то вона має право виїхати в іншу країну. Але втеча з Батьківщини для збагачення та шукання кращого життя є проявом браку любові і пошани до Вітчизни, і тому це гріх. Україна має свій історичний і життєвий шлях. Може, він не дуже легкий, простий, є багато недоліків, але ж вона наша Матір. І діти мають допомагати своїй мамі.

Сумно, коли хтось каже, що любить Бога, але не любить той край, де народився, і той народ, до якого належить з Його волі. Із нашим ближнім нас єднає одна земля, одна нація, одна мова. Не можна соромитися Батьківщини, треба гордитися, що ми є українцями, хоч, може, і різного походження. Байдужість до справ свого народу – це брак шляхетних християнських почуттів. Зрада інтересів Батьківщини є негідним моральним учинком для народів усього світу.

Потрібно шанувати права інших народів і країн. Великим злочином є ненависть, приниження інших націй і рас – вияви шовінізму та расизму.

Дуже важливо бути готовими захищати свою країну під час викликів. Бог допомагає народам, які боронять себе, – це природне явище в житті кожного громадянина. Увесь світ вражає відвага і мужність численних дочок і синів України, що відвойовують її волю і незалежність. Активна участь у суспільному житті та захисті Вітчизни завжди належить молоді.

Патріотизм і жертвність – найвищі прояви любові до Батьківщини, ознака національного менталітету українців.

«Свою Україну любіть!
Любіть її!... Во врем'я люте,
В останню тяжкую минуту,
За неї Господа моліть!»

Тарас Шевченко

«... ми мусимо навчитися чути себе
українцями – не галицькими, не
буковинськими українцями, а
українцями без офіційних кордонів»

Іван Франко

Шовінізм (фр. chauvinisme) – ідеологія, яка пропагує переваги одного народу (нації) над іншими народами (націями) з метою обґрунтування свого «права» на їхню дискримінацію або пригнічення.

Расизм (фр. racisme, від race – рід, порода) – політична ідеологія, що стверджує вищість одних рас чи етносів над іншими та упередження й дискримінація, пов'язані з такою вірою.

Ми маємо бути вдячними Богові за Україну, маємо молитися за неї, дбати про її добро. «Нам пора для України жить...» – заповідав Іван Франко. Потрібно жити так, щоби усі в державі почувалися добре, щоб ми були народом миру, за який заплачено дуже високу ціну. Потрібно бути прикладом іншим народам, особливо в духовному плані.

Ми повинні жити так, щоб наша Батьківщина була Царством Ісуса Христа і Його Пречистої Матері.

1. Як ставиться Біблія до патріотизму?
2. Як розумів любов до Батьківщини Андрей Шептицький?
3. Чому рідна Батьківщина є найкращим місцем для реалізації покликання?
4. Що поєднує шовінізм та расизм?
5. Назвіть найвищі прояви любові до Батьківщини.

2. Палестина – земля Ісуса Христа

Бог наш Ісус Христос народився в Палестині, яка розташовувалася в самому центрі стародавнього світу – в Західній Азії. Вона була близькою до держав Африки, Європи та Азії – на стику трьох континентів. Адже сам Бог говорив через пророка Єзекіїля: «...Єрусалим – Я поставив його в середині народів».

Палестину називали також Землею євреїв, Землею Ізраїлевою, Землею Обітованою. Ми називаємо її Святою Землею або Землею Господнею, бо там жив Син Божий.

У різні часи границі Палестини мінялися. Місцевість Палестини горбиста. Ріка Йордан з прилеглою розподіляє її на східну і західну частини. Східна частина переходить у пустелю, де євреї мандрували 40 років. До річі, колись у вавилонському полоні вони по-особливому зрозуміли ціну втраченої Батьківщини. Про це йдеться в відомому 136 псалмі: «На ріках вавилонських, там ми сиділи і плакали, коли згадували Сион наш... Як же нам співати пісню Господню на землі чужій?». Скільки жалю й скільки відданості Батьківщині!

Клімат Палестини дуже корисний для здоров'я. Природа надзвичайно красива, багата рослинним і тваринним світом. Із Біблії видно, що Палестина – найпрекрасніша і найродючіша земля.

У 63 році до Різдва Христового Палестину завоювали римляни і приєднали до Римської провінції Сирії. До Різдва Христового Палестина була під гнобленням Римської імперії. Палестина розподілялася тоді на чотири частини: Галілею, Самарію, Юдею і Перею. Для контролю над країною римляни поставили жорстокого царя Ірода, якого називали Ірод Великий. Він управляв Палестиною тоді, коли там народився Ісус Христос. Династія Іродів була аморальна, груба, людиноненависницька, жила задля матеріального блага свого і своїх нащадків. Водночас Ірод багато уваги приділяв прикрашенню Єрусалиму та його храму. Будував театри, гімназії, іподром, ввів змагання та ігри за римським зразком.

Ісус Христос проявляв особливе ставлення до Своєї Батьківщини і Свого народу. На прохання хананеянки зцілити її біснувату дочку Він відповів: «Я посланий лише до загиблих овець дому Ізраїлевого», лише через велике упокорення язичниці зцілив її дочку.

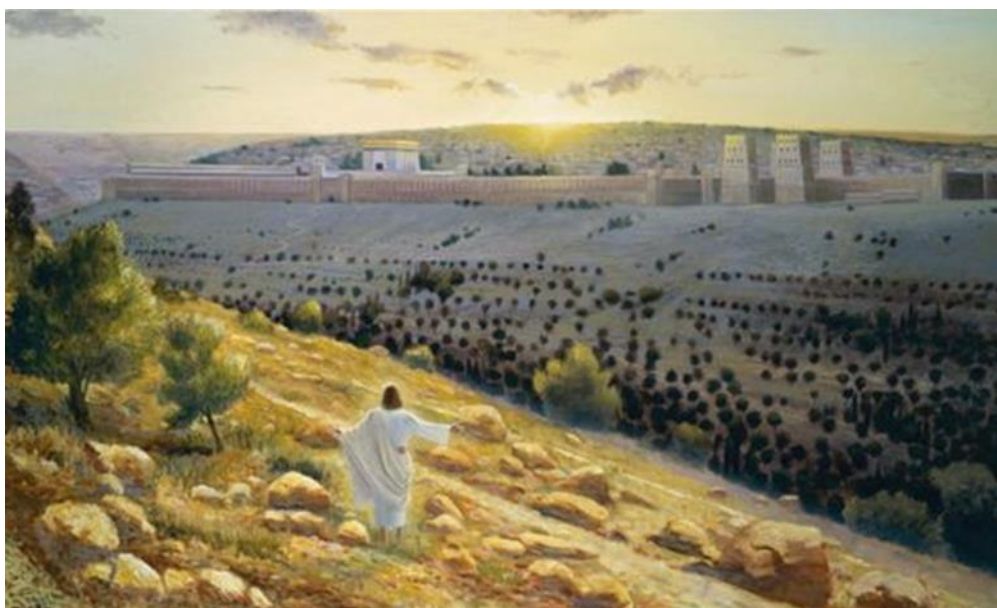
У Новому Завіті бачимо, що Ісусу Христу не було байдуже до долі Його земної Батьківщини – Він дбав про неї. Він переживав за Хоразин і Витсаїду, які не розпізнали знаків часу. Христос чітко наголошує, що «ніхто неспроможен любити більше, ніж тоді, коли він за своїх друзів своє життя віддає».

Приклад любові до своєї земної Батьківщини дав усім сам Ісус Христос, що оплакував Єрусалим, передбачаючи його зруйнування. «Не зоставлять (вороги) у тебе каменя на камені», – журився містом Христос, у якому Він навчав людей і чинив чуда.

1. Назвіть географічні і природні особливості Палестини.
2. Як історична доля Палестини вплинула на долю Ісуса Христа?
3. Яким було ставлення Спасителя до Своєї Батьківщини

Біблійна історія

(Мт. 23, 37-39) (Лк. 19, 41-44)

Гері Сміт. Христос оплакує Єрусалим

І коли Він наблизився, і місто побачив, то заплакав за ним. І сказав:
– О, якби й ти хоч цього дня пізнало, що потрібне для миру тобі! Та тепер від очей твоїх сховане це. Бо прийдуть на тебе ті дні, і твої вороги тебе валом оточать, і обляжуть тебе, і стиснуть тебе звідусюди. І зрівняють з землею тебе, і поб'ють твої діти в тобі, і не позоставлять у тобі каменя на камені, бо не зрозуміло ти часу відвідин твоїх...

1. Чому Ісус Христос плакав, дивлячись на Єрусалим?
2. Чи є, на ваш погляд, зв'язок між моральністю людей і долею країн?

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

У 66 – 73 роках після Різдва Христового тривала юдейська війна – повстання селян і ремісників у Юдеї проти римлян. Римляни скористалися міжусобною боротьбою євреїв і після 5-місячної облоги в 70 році зруйнували Єрусалим разом із храмом.

З 395 року після Різдва Христового Палестина входила до складу Візантії, в VII столітті її завоювали араби, в XI столітті – хрестоносці, в XII столітті – єгипетські султани. У 1516 році Палестину підкорила Османська імперія, у 1917 році вона була окупована англійськими військами, у 1920 – 1947 роках стала мандатною територією Великобританії.

29 листопада 1947 року Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй (ООН) ліквідувала англійський мандат і створила на території Палестини дві незалежних держави: єврейську та арабську. Єрусалим виділився в самостійну адміністративну одиницю під управлінням ООН. 14 травня 1948 року на частині території Палестини виділилася держава Ізраїль, яка під час війни в 1948 – 1949 роках із сусідніми арабськими державами захопила частину території, що призначалася арабській державі. Другу частину території арабської держави приєднала собі Йорданія, а район сектора Гази відійшов під контроль Єгипту. Ізраїльські збройні сили вигнали із захопленої території більше 900 тисяч арабів. Так виникла проблема палестинських біженців. У червні 1967 року Ізраїль захопив всю територію колишньої підмандатної Палестини та ще деякі території. Кількість біженців у цій війні склала понад 1,5 мільйонів. Створилася Організація визволення Палестини, яка очолила боротьбу палестинських арабів за свою незалежність.

І зараз на цій землі неспокій, постійний стан війни. У Єрусалимі навіть є Стіна Плачу – унікальна святиня Ізраїлю та всього єврейського народу. Вона є вцілілою західною частиною стіни, що оточувала Другий Єрусалимський Храм, зруйнований під час Юдейської війни.

Апостол Павло завжди пишався тим, що він єврей. Його слова є підтвердженням великої любові до свого народу, до людей, котрих об'єднує їхня національність. На прикладі ізраїльського народу Бог показує нам приклад справжнього патріотизму.

Поширеною проблемою в світі залишаються

антисемітизм, який існує століттями, і **антисіонізм**. Під час Голокосту у Другу світову війну нацисти і їхні спільники вбили шість мільйонів євреїв.

Християни-українці, знаючи традиції ізраїльського народу, повинні не цуратися своїх, передавати їх своїм нащадкам. Тож навчимося від євреїв любові до земної Вітчизни, до народу, серед якого ми народилися, бо це воля Божа, щоб ми його любили. Молімося, щоб наш край і наш народ були благословенними в Господі, щоб Україна стала по-справжньому християнською державою, а українці – зразком істинних християн, сповнених любові до Господа й до ближнього!

Антисемітизм – упередження щодо євреїв.

Антисіонізм – опозицію до існування держави Ізраїль.

1. Які сторінки історії Святої Землі вас найбільше вразили?

2. Що показує нам Бог на прикладі ізраїльського народу?
3. Чим схожі долі українського та ізраїльського народів?

Гордість України

Прочитайте тексти і поміркуйте над внеском Івана Мазепи в розбудову України.

1. Великий гетьман України

Його ім'я добре відоме всьому світові. Його прославляли, про нього складали поеми, знімали фільми, йому ж оголосили анафему...

Іван Мазепа (1639 – 1709) – український військовий, політичний і державний діяч, відомий гетьман Війська Запорозького та голова козацької держави на Лівобережній Україні. Саме він розпочав українське відродження літератури, архітектури, живопису, філософії, став великим покровителем і меценат національної культури та православної церкви.

Гетьман сприяв розвитку освіти в Україні. У Києві, Чернігові, Переяславі та інших містах і навіть селах фундував школи, бурси, шпиталі, допомагав монастирям, які на той час мали власні школи і друкарні. Іван Мазепа взяв під свою опіку Києво-Могилянську академію – і вона стала

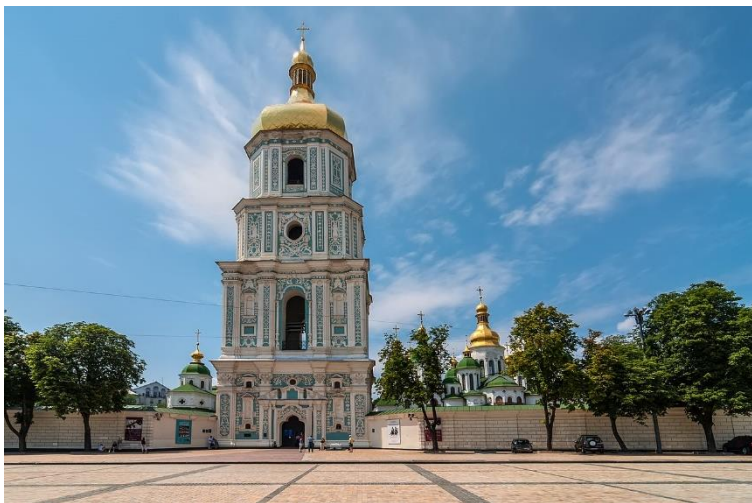
Осип Курилас. Портрет Івана Мазепи. 1909
[https://scontent.fiev7-4.fna.fbcdn.net/v/t1.6435-](https://scontent.fiev7-4.fna.fbcdn.net/v/t1.6435-9/54375840_1241693975985234_118798417450237952_n.jpg?_nc_cat=109&ccb=1-7&_nc_sid=127cfc&_nc_ohc=RKxBy-z0DicQ7kNvgGooPti&_nc_zt=23&_nc_ht=scontent.fiev7-4.fna&_nc_gid=ARLIEjWXJ6NkTxDIDJAKknF&oh=00_AYDpwe3aBVG47c5kXFYVeSumV-74km9vWjcj-jyRJFO2ig&oe=675455A8)

[9/54375840_1241693975985234_118798417450237952_n.jpg?_nc_cat=109&ccb=1-7&_nc_sid=127cfc&_nc_ohc=RKxBy-z0DicQ7kNvgGooPti&_nc_zt=23&_nc_ht=scontent.fiev7-4.fna&_nc_gid=ARLIEjWXJ6NkTxDIDJAKknF&oh=00_AYDpwe3aBVG47c5kXFYVeSumV-74km9vWjcj-jyRJFO2ig&oe=675455A8](https://scontent.fiev7-4.fna.fbcdn.net/v/t1.6435-9/54375840_1241693975985234_118798417450237952_n.jpg?_nc_cat=109&ccb=1-7&_nc_sid=127cfc&_nc_ohc=RKxBy-z0DicQ7kNvgGooPti&_nc_zt=23&_nc_ht=scontent.fiev7-4.fna&_nc_gid=ARLIEjWXJ6NkTxDIDJAKknF&oh=00_AYDpwe3aBVG47c5kXFYVeSumV-74km9vWjcj-jyRJFO2ig&oe=675455A8)

науковим центром всієї України. А Київ – духовним центром нашої держави. Гетьман відстоював інтереси українського православ'я в суперечках із верхівкою Московського патріархату.

Мазепа дарував церквам дорогоцінні речі (зокрема – Пересопницьке Євангеліє, на якому присягають українські президенти), прикрасив українські міста спорудженими й реставрованими чудовими храмами у стилі «Мазепинового барокко». Величні, розкішні споруди прикрашають Києво-Печерську Лавру: Троїцька Надбрамна церква (XII ст., перебудова у XVII ст.), Успенський собор (XI ст.; перебудова у XVII – XVIII ст.), Церква Різдва Богородиці (XVII ст.) тощо.

Гетьман своїм коштом обновив Софійський Собор та побудував Софійську дзвіницю. Історики називають її пам'ятником українському гетьманові Мазепі. Зберігся дзвін, встановлений Іваном Мазепою. Точної ваги велета ніхто не знає, бо його ніколи не зважували.

Софійська дзвіниця

Невимовним болем для гетьмана була доля України. В боротьбі за незалежність він кинув виклик могутньому російському цареві Петру I уклав союз зі шведським королем Карлом XII, згідно якого Швеція мала забезпечити звільнення України з-під влади

Москви. Мазепа усвідомлював, що у випадку невдачі йому загрожуватиме смертна кара. Це не зупинило його, адже він прагнув позбутися московського ярма та об'єднати Лівобережну і Правобережну Україну у єдину могутню державу, яка зможе дати відсіч будь-якому ворогові. Та не судилося... Після поразки в Полтавській битві Іван Мазепа відступив у Бендери (Молдова), де й помер у ніч на 22 вересня.

За розпорядженням Петра I Мазепі оголосили анафему. У вересні 2018-го Вселенський патріархат повідомив, що ніколи не визнавав цієї неканонічної анафеми.

«Я кличу всемогутнього Бога у свідки і заприсягаюся, що не заради високих почестей.., а для вас усіх, що є під моєю владою, задля жінок і дітей ваших, для добра матері нашої, бідної України, для користі всього народу українського, для піднесення його прав і вольностей хочу я за допомогою Бога так чинити, щоб ви з жінками вашими і отчизна не загинули ні під москалями, ні під шведами», – казав Іван Мазепа.

Боротьба гетьмана була недаремною і протягом

Військовий Микільський собор у Києві, збудований коштом Івана Мазепи у 1690–1696 роках. Шедевр українського бароко. Перший київський православний храм у національному архітектурному стилі. Зруйнований комуністами у 1934 році. Фото к. XIX ст.

трьох століть його ідея жевріла в серцях найкращих синів і дочок українського народу.

В Україні не було ставлення до гетьмана Івана Мазепи як до зрадника. Із власної ініціативи й власним коштом Іван Мазепа побудував 46 соборів та церков, і Українська церква завжди за нього молилася. Це єдиний гетьман в

українській історії, який перебував при владі 22 роки, використовуючи всі свої дипломатичні здібності. Це свідчить про те, якого рівня керівника мала Гетьманщина.

1. Як ви думаєте, чи був Іван Мазепа справжнім християнином? Чому?
2. Чи був Іван Мазепа відданим Україні?
3. Які з пам'яток «Мазепиного барокко» ви бачили?

2. «Служити Богу й Україні»

Григорій Ващенко (1878–1967) – видатний український педагог, психолог, письменник. Походив із давнього козацького роду. Творець національної педагогіки з 1920-х років досліджував питання виховання і самовиховання молоді. Був автором підручника «Загальні методи навчання», який радянська влада заборонила та вилучила з бібліотек, оскільки його концепція навчання була заснована не на принципах колективізму, а ґрунтувалася на національних традиціях українців та християнських цінностях.

Григорій Ващенко. Фото.

Професор Г. Ващенко в основу виховного ідеалу українця поклав загальнолюдські та національні цінності, моральні закони творення добра і боротьби зі злом. Ці цінності він виводив із християнської віри і релігії.

Основою української ментальності педагог бачив працелюбність, правдивість, жертвовну любов до України, людяність, щиросердність, гостинність, вірність і відданість, оптимістичність, замишування до краси і мистецької творчості, до музики, співу,

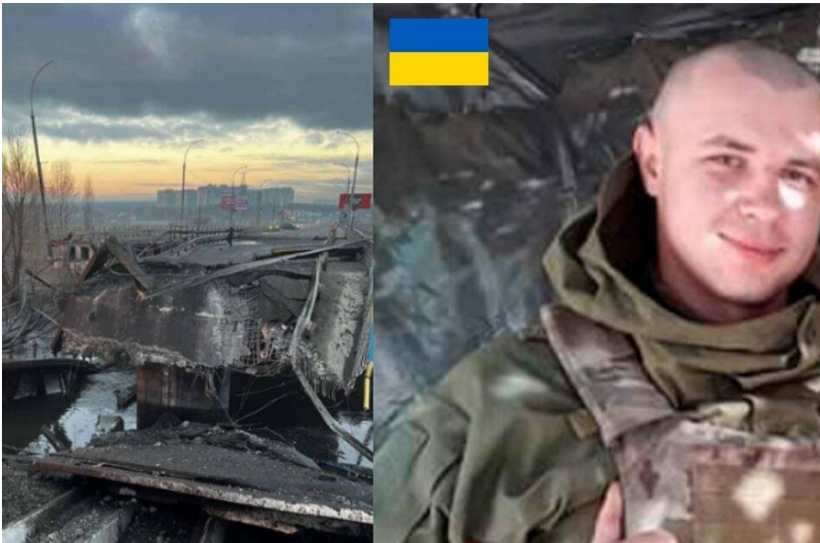
танців, вірність у коханні, статеву стриманість і здоровий сімейний побут тощо.

Метою виховання у вільній Україні має бути благо і щастя Батьківщини. Григорієві Ващенку належать такі слова: «Наше гасло є Бог і Батьківщина. Але це не мусить бути лише порожніми словами. Коли ми з Христом, то мусимо бути і душою і серцем з Ним. Тому, ставлячи в своєму гаслі на першому місці Бога, мусимо ставити Його на перше місце і в своїй діяльності взагалі...».

Життєва історія

Познайтеся з прикладами поведінки, що притаманна героям – справжнім синам України. Поділіться враженнями.

Подвиг заради Батьківщини

Віталій Скакун народився в Бережанах на Тернопільщині та зростав звичайним хлопчиком у дружній, люблячій сім'ї. З підліткового віку захоплювався читанням історичних та пригодницьких романів. А ще у 7 класі він проявив талант художника: малював ілюстрації до «Кобзаря».

«Він взагалі ріс дуже уважним хлопцем – щойно навесні з'являлася перша квітка, відразу ж ніс її мамі... І у школі був дуже добрим, веселим, товариським. У старших класах друзів багато не мав, але ті, хто були – були справжніми», – з любов'ю та смутком згадує мати.

Навчався, працював у Польщі, повернувся в Україну, хотів розбудувати свою країну. Працював за фахом на заводі у Львові, а згодом вирішив пов'язати долю з військом: підписав контракт із ЗСУ у листопаді 2019 року та пішов до 35-ої окремої бригади морської піхоти імені контр-адмірала Михайла Остроградського. Його розподілили до інженерно-саперного підрозділу. Перше бойове хрещення отримав під час першої ротації на Сході, тож на час повномасштабного вторгнення матрос Скакун здобув і бойовий, і професійний досвід.

24 лютого 2022 року мама Віталія намагалася додзвонитися до сина. Не змогла. А син ти часом робив свої останні кроки до межі, яка відділяла його від безсмертя...

Побратим і друг Олександр Ткач згадує: «На початку січня командування вже знало про можливий наступ ворога... Вибухівки було багато... То був світанок – година шоста чи сьома... На мосту ми були удвох.

Підготувавши все, відійшли на безпечну відстань, 500 метрів, та чекали наказу. Невдовзі радіостанція озвалася голосом командира: «Міст підірвати!». Натиснули – і нічого не вийшло, напевно, машини, які на той час ще їхали мостом, зачепили «полівку». Часу на роздуми не

було – танкова колона ворога стрімко просувалася Херсонщиною з Криму. До мосту, який з'єднує Арабатську стрілку з Генічеськом, залишалось не більше ніж п'ять кілометрів. І тоді Віталій прийняв рішення повернутися на міст і підірвати його. Він знав, що йде туди, звідки не повернеться... Розуміючи, наскільки важливе стратегічне значення має Генічеський автомобільний міст і чим загрожує величезна колона техніки ворога, він прийняв єдине, на його переконання, можливе у тій ситуації рішення – загинути, але не пропустити рашистів, тобто здійснити підрив безпосередньо на місці. Від командира ми отримали наказ відходити. Та Віталік кинув мені: «Саня, відходь, я все зроблю!», взяв капеємку (КПМ – конденсаторна підривна машинка) і побіг до мосту. Ще розвернувся до мене, усміхнувся й побіг далі. А секунд за п'ять пролунав вибух...».

Ціною власного життя 25-річний морський піхотинець Віталій Скакун зупинив колону танків. Наступ московитів було уповільнено, командування отримало деякий час, щоб передислокувати підрозділи та організувати оборону.

Віталій, гідний син України, щоб зберегти життя сотень, а то й тисяч, незнайомих військових та цивільних, загинув.

Пам'ятайте про тих, хто *«свою душу поклав за друзів своїх»*. **«Ніхто більшої любові немає над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх»**.

1. Яким був у дитинстві та юності майбутній герой?
2. Як удалося Віталію Скакуну зупинити ворога і врятувати тисячі людей?
3. Хто з сучасних героїв вам відомий?

Повчальна історія

Патріоти

Два хлопці укупі стояли,
А третій дививсь оддалі,
Як ті гаряче розмовляли
Про долю своєї землі.

Один у широкій промові
Народні права боронив;
Він докази всі наукові
По пунктах як слід розложив.

Народну окремість натури,
І склад особливий думок,
І давність своєї культури –
Довів він усе те з книжок.

А другий про теє доводив,
Як дійде народ своїх прав,

І в поступі інших народів
Він місце йому показав.

Так двоє вели язиками
Роботу для краю свого,
Гукали й махали руками,
Де річ вимагала того.

А третій не мовив нічого:
Він мовити красно не міг,
Але задля діла святого
І жив він, і в землю б поліг.

Ті двоє, з балачки втомившись,
Веселі собі розійшлись,
А третій стояв зажурившись
І наче дивився кудись.

Але він не тую картину
Вбачав, що круг нього була;
Він бачив душею Вкраїну
І все, що вона добула.

Вбачались йому патріоти
Із купою слів голосних,
А поруч мільйони голоти,
І темність, і вбожество їх.

1889 р.

Володимир Самійленко

1. Як у вірші засуджуються балакуни-псевдопатріоти?
2. У яких словах стверджується, що справжній патріотизм проявляється в конкретній діяльності на благо народу?
3. Чому поведінку третього хлопця поет також не схвалює?

Цікаві факти про Україну

1. Ансамбль унікальних фресок у Софійському соборі в Києві є **найдавнішим** зразком українського монументального живопису. Цим фрескам уже майже 1000 років. Загальна їхня площа становить 3000 квадратних метрів.
2. **Найбільше** перекладений літературний твір – «Заповіт» Т. Г. Шевченка. Його перекладали на 147 мов народів світу.
3. **Найчастіше** вживаною літерою з українського алфавіту є «п», із якої починається найбільша кількість слів. «**Найпасивнішою**» є «ф». В

українській мові звук, що починається цією літерою, зустрічається тільки у небагатьох запозичених словах.

4. **Найпершим** вищим навчальним закладом в Україні була Острозька Колегія, заснована в 1576 році у місті Острог князем Костянтином Острозьким. Другий вищий навчальний заклад – Києво-Могилянська академія, заснована у 1623 році. Це були на той час єдині вищі школи у східнослов'янському світі.

5. **Найдавніший** міст в Україні знаходиться у місті Феодосії. Цей грецький міст функціонує ще й сьогодні, був збудований генуезцями в XIII столітті. Довжина його 10 метрів. Дещо молодшим від нього є «Турецький міст» над рікою Смотрич біля фортеці у Кам'янці-Подільському. Його було побудовано у XVI столітті.

6. **Найбільші** сходи в Україні – Потьомкінські сходи в Одесі – одна з видатних кам'яних споруд 1-ої половини XIX століття. Це складна інженерна споруда висотою 24 метри і довжиною 142 метра має 142 кам'яних сходинки і 10 площадок.

7. **Найзнаменитішими** дітьми можна вважати трьох дочок Ярослава Мудрого, які стали королевами в різних країнах. Анна стала дружиною французького короля Генріха I, а після його смерті управляла Францією до повноліття сина – короля Філіпа. Друга дочка була одружена з норвезьким королем Геральдом Сміливим, а третя – з угорським королем Андрієм.

8. **Найнезвичнішою** дзвіницею на території України є, мабуть, дзвіниця Києво-Печерської лаври, яка відхилена від вертикалі, як знаменита Пізанська вежа. При загальній висоті дзвіниці 96 652 метрів відхилення становить 60,3 сантиметрів. Отже, падіння київської дзвіниці не загрожує.

9. Станція метро «Арсенальна» у Києві **найглибша** у світі. Вона споруджена на глибині 105 метрів. Настільки глибоку станцію довелося збудувати через складний рельєф поблизу Дніпра. Її здали в експлуатацію однією з перших – ще в 1960 році. Це єдина у Київському метрополітені станція «англійського типу» – з коротким середнім залом.

10. Українська «Трембіта» – **найдовший** музичний духовий інструмент у світі, який сягає близько 3 метрів.

Моральний практикум

Робота в групах

1. Поміркуйте й обґрунтуйте відповіді:

Під час повномасштабного вторгнення росії на територію України багато громадян і громадянок нашої держави добровільно вступили до лав Збройних сил України, щоб чинити опір російській агресії.

Чи є цей вчинок проявом патріотизму? Обговоріть і поясніть свою відповідь.

2. За словами американського мислителя XIX-XX століття Джорджа Сантаяни, «ногами людина має вросли в землю своєї Батьківщини, але нехай її очі бачать увесь світ». Як ви розумієте це твердження?
3. Знайдіть продовження:

▪ Бережи кордон,	той справжній патріот.
▪ Кожному мила	як зіпцю ока..
▪ Головне в житті –	служити Вітчизні.
▪ Для своєї батьківщини	ні сил, ні життя не шкодує.
▪ Жити –	батьківщині служити.
▪ Хто любить Батьківщину і народ,	своя сторона
▪ Мала пташка,	Батьківщини нашої.
▪ Немає в світі краше	а й та своє гніздо береже.
▪ Батьківщина – мати,	серцю раї.
▪ Рідна земля	і в жмені мила.
▪ Рідний край –	умій за неї постояти
▪ Та земля мила,	хто Батьківщину не словом, а ділом любить.
▪ Тільки тому шана буде,	як насіння без землі.
▪ Людина без Батьківщини –	де мати народила.

Дискусійні питання

4. Поміркуйте й обґрунтуйте відповіді:

Чому в Україні так багато людей, що не люблять і не шанують рідну державу?

Пошана до батьків – пошана до Батьківщини?

Деякі психологи стверджують, що віра в Бога і патріотизм – дуже складні, тонкі почуття, які не можливо виховати, бо це Божі дари. Чи погоджуєтесь ви з цим?

5. Проаналізуйте афоризми видатних людей про патріотизм.

«Нападати на мову народу – це означає нападати на його серце» (Г. Лаубе).

«Різдво відбувається сьогодні в Україні. Україна – це один великий Вифлеєм, бо Бог приходиться туди, де є темнота, туди, де немає світла, тепла, де є насилля» (митрополит Борис Гудзяк).

«Мова і патріотизм – це ті Божі та вселенські протосили, які програмують унікальність людини, нації та вмонтовують їх у вселюдський прогрес» (Володимир Гонський).

«Війна – варварство, коли нападають на мирного сусіда, але це освячений борг, коли захищають батьківщину» (Гі де Мопассан).

«І доки рідний край Єгиптом буде? Коли новий загине Вавилон? (Леся Українка).

«Патріотизм творить великих людей і великі нації» (Симон Петлюра).

«Треба на власному прикладі показувати, що таке бути патріотом України. При цьому дитину треба привчати до того, що все треба робити без корупції та хабарів. Виховання йде зі сім'ї. Це теж патріотизм» (Олексій Гарань).

«Вітчизна – це не хтось і десь, Я – теж Вітчизна» (Іван Світличний).

«Війна не може бути на певній території, якщо вона заходить – це біда для всіх. Нейтральним бути не можна» (Кузьма Скрябін).

«Якщо ти носиш вишиванку, на кожному кроці співаєш гімн, біля пам'ятника декламуєш вірші Шевченка, а сам свиня, хам, корупціонер, то ти не патріот. Патріотом можна бути мовчки. Робити свої справи, виховувати дітей українською мовою, з любов'ю до своєї держави, до своєї Батьківщини. Потрібно приносити користь. Можливо, ти не купиш у житті жодної вишиванки, але будеш готовий віддати життя країні – це справжній патріотизм» (Тарас Тополя).

Підсумовуємо

Скласти підсумковий інформаційний текст (8-10 речень, усно) за головним змістом уроку.

Сьогодні на уроці ...

– **я дізнався/дізналась...**

– зрозумів/зрозуміла, що ...

– навчився/навчилась... і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Заповніть таблицю відповідними визначеннями. Як ви розумієте різницю між поняттями «громадянин» і «патріот»?

Громадянин	Патріот

2. Проведіть дослідження: «Патріоти мого роду».
3. Підготуйте презентацію: «Життєвий шлях України».
4. Напишіть повідомлення: «Прояви любові до Батьківщини під час випробувань».
5. Підготуйте проєкт: «Молитва за Україну в українському мистецтві».
Скористайтеся матеріалами інтернет-ресурсів.